

Critisk reflectioner rörande det
å ångermanländingen Henrik Boman
troligtvi...

27 B f a Br. 1838 Boman Henrik

1838

Handwritten: *Hand. Sols
Rättshandl
(3)*

Critiska Reflectioner

öfver det ä

Ängermanlänningen

Henrik Boman

troligtvis föröfwade mord.

Stockholm, 1838, hos A. Wallin.

Original of the original

1777

Original of the original

Original of the original

Original of the original

Original of the original

Kungl. biblioteket

0 0000 000093076

Bland de många underrättelser Tidningarne meddela om de brott som begås inom Hufvudstaden, är tillförentlyrs icke något mera oroande än det å Hinrick Boman från Angermanland föröswade mordet som föreföll wid midnatten emellan Måndagen den 2:dra och Tisdagen den 3:dje innewarande April. Boman handlade på Stockholm med smör, fogel, hudar, lärster och någre andre produkter från sin hemort. Han hade genom deras försäljande inkasferat en större penningesumma; Måndagsaftonen war han inne på Traktörsstället, Gwita Lammet, hos Traktör Westerlund uti Bredgränd den tredje från Slottsbacken. Som han ämnade resa dagen derefter uppgjorde han der liquider med åtskilliga personer, och bland andra med Löjtnant E. Gustawi, som till honom utgaf en Revers på på omkring 300 Rdr, derefter uppräknadehan i mång as närwaro något öfwer 1000 Rdr, hwilka han knöt uti en nåsduk, desutom hade han en röb Annotationsbok, deruti han skall hafwa haft större sedlar till wida högre belopp, efter hwad de som något kände de affairer han gjort ungesärligen beräkna. Känd för en nykter och ordentlig man, förtärde han ej heller wid tillfället något till öfwerflöd. Klockan wid på 11

På aftonen gick han derifrån, ingalunda anande sitt ölycksöde. Så litet weta wi om vår sista stund.-- Ett knäppslag af tiden, och det Jordiska är förswunnit, med alla de förhoppningar som lifwat det menfkliga sinnet. Tidnagsmorgon fann man honom litet norr om Konung Gustaf den 3:djes byst, några få alnar från roddartrappan slående upprätt i watten med det öfwersta af hjesfan i wattenbrynet. Frost om natten hade inträffat så att hufwudet war för det mästa infrusit uti isen. Bredwid trappan fann man hans, annotationsbok tom, näsduken, deruti de kort förut uppräknade penningarne blifwit inknutna, upplöst och summan borttagen, flere af hans dokumenter lågo kringströdde på broen. Då han blef updragen fann man wid undersökningen i sidorna 17 Rdr 16 ff. B:ko och 4 Rdr 32 ff. ff. i Ellswer, ett recipisfe å 1312 Rdr 16 ff. Rgs. utgifwet den 2:dennes af Joh:han Liljedahl och en skuldsedel å 71 Rdr 16 ff. Rgs. ut: händigad af Johan Lundwall och desutom en mängd handlingar, om hvars innebåll icke då någon kannedom kunde tagas i anseende dertill att de woro genomwåta.*)

Den upplöste näsduken, annotationsboken ur hwilka penningarne woro borttagne och de på broen kringströdde dokumenterne, bewisa tydeligen att mannen war plundrad, och den omständigheten att kroppen ej sjunkit eller insupit watten på sådant sätt som alltid sker med drunknade, äfwen som att han på högra kinden sått en blånad som troligen härrört af stötning wid fallet innan han kastades i watten, wittna tydeligen att han war död innan han nedkom i watten, äfwen syntes spår efter myc-

*) Dagbladet N:o 79 Dnsdagen den 4 April.

krampning på broen som gifwer anledning till den gifningen, att han blifwit öfverfallen af mer än en ensam person. Icke kunde han som war känd för en ordentelig man bortkasta sina penningar! hwar äro de afblifna? Fringsströ sina angelägna dokumenter och än mindre kasta sig i watten då han befförinnan war död! Alltså är det uppenbart och utan all twifwel att han blifwit mördad.

Att inne i staden, wid foten af den Kongl. statyn, icke långt ifrån wakter, på en fri och öppen plats, der den anfallande ej något ögonblick kan anse sig säker för öfverräkning, och der i ljusa månskenet allt så lätt på afstånd kan märkas, att der blifwa anfallen och mördad, så tygt och obemärkt, att ej spår efter brottslingen kan upptäckas är så ingripande i den offentliga säkerheten, att det ej kan annat än wäcka allmänhetens bekymmer.

Dagbladet N:o 81 för den 6 April meddelar följande: "Af den å aflidne Sjerdingmannen Bomans döda kropp Medico-legala besigtning och obduktion jemte det deröfwer upprättade Instrument, inhemtas hufvudsakligen att ingen wäldsam behandling å den dödas kropp war synbar och att han som drunknad, statu apoplectico aflidit; men att så starka qwäfsningstecken föresunnits att de aldrig förmärkts hos drunknade personer."

Dagblads Redaktion må hafwa uppfattat den medico legala besigtningen riktigt eller oriktigt äro dock uttrycken ganska twetydiga och mörka; har han aflidit statu apoplectico, det will säga aflidit af slag så war han ju

6

död innan han intog watten, och som död kunde han ej fasta sig deruti, så wida man ej will antaga att han fått slagattack i sjelfwa fallet, eller i widbrändet af watten, och i alla fall skulle han då åtminstone insupit något watten, hwilket ej warit händelsen då han nu stod upp-rätt med hufwudet i bryningen. Det skulle wara rätt intressant att få förklaring öfwer den medico legala be-figtning som innehåller att han som drunknad aflidit statu apoplectico, det wore roligt att få weta om man kan få slag och deraf aflida sedan man drunknat, eller om det kan wara görligt att man drunknar sedan man aflidit af slag, det will säga ungefär att de sedan man en gång war död; detta tål werkeligen förklaring; twe-tydigheten öfås ganska mycket genom det uttrycket att så starka qwäfningstecken förefunnits att de aldrig märkts hos drunknade personer. Då sådane qwäfningstecken al-drig förefunnits hos drunknade personer, kan man då sä- ga att denna mannen drunknat;? här skulle då wara ett oförklarligt undantag. Kunna sådane qwäfningstecken wisa sig sedan man drunknat? hafwa de ägt rum före nedfallandet i watten? har man kunnat drunkna då så- dane qwäfningstecken aldrig funnits hos drunknade? frå- gas om ej dessa motsägelser äro stötande för det sunnda förnuftet? -- Af Instrumentet inhentas hufwudsakligen att ingen wälsam behandling å den döda kroppen war synbar. Swar och en som warit wid Helsinggården och besett den olyckliga, och aldrig så litet undanwikit hals, duken har tydligen sett blånaden kring halsen; har då denna blånad tillkommit genom någon werkan inifrån eller utifrån? hwarföre omnämns ej denna blånad i In-strumentet? hwarföre förklaras ej huru den kunnat till- komma inifrån? är den föranledd af slagattacken hwar-

före har den ej förbelat sig åt annat ställe på Kroppens det borde väl kunnat synas wid obduction om den tillkommit inifrån. Kan detta icke förklaras så måtte den tillkommit utifrån och således genom yttre wåldsam werkan, hwilket är rakt stridande mot Instrumentets innes håll. Den mistänksamme hållt om han är något illa sinnad skulle lätt falla på den tanken att någon åsigt härunder wore dolb, nemligen den att undanröbja alla anledningar till wåld mot den döde, och derigenom förekomma undersökning om sakens beskaffenhet och således upptäckandet af den brottslige. Hwarje rättsinnad äfvensom författaren kan icke dela den minsta grad af sådan åsigt men man bör aldrig gifwa lastarenom skäl till förtal. Dagblads Redaktions anseende tycks således fordra att den bestämt och tydeligt upplyser allmänheten om Besigtningss-instrumentet, hållt genom ett ordagrant införande af det som angår dödsorsaken. Har Dagbladet då uppfattat och infört det riktigt, så har den fredat sig för allt klander. I sådant fall lärer wiserligen Läkaren upplysa den okunnige om förhållandet, och förklara de twetydhigheter som nu wäcka så många twiswelsmål; han skall derigenom undanröbja all skugga af oräntlighet, ofullständighet eller brist på uppmärksamhet wid obductionen som den kritiske möjligtwis skulle kunna tilldela honom.

I det femtonde Aftonbladet N:o 4 för den 6 April anføres:

"Undersökningen om den förut nämnde Helsingens Bomans död fortgick äfwen i dag i Polis-kammaren. Enligt protokollet wid liköppningen äro de skador som

förmärktes å kroppen ej af den beskaffenhet att de kunna anses hafwa orsakat döden. Flere förhållanden tyckes deremot gifwa anledning till, att Boman, som war känd för en ordentelig person, och oftonen förut varit både nykter och lugn till sinnes blifwit ombragt genom qwäfning eller strypning. Han hade om aftonen besökt ett Draktörsställe i en gränd wid Skeppsbron kalladt Gyta Lammet, och der wisat sig innehafwa öfwer 1000 Rdr i penningar förwarade i en näsduk. Denna fanns tom liggande wid stranden nära der liket påträffades. Mistänka läser icke saknas på ett par personer att hafwa varit banemän ehuru anledningarne icke varit tillräckligen starka att kunna tilltala dem. Målet fortsattes i morgon då flera nya vittnen komma att höras".

Dagadt Protokollet wid Liköppningen innehåller att inga skador å kroppen som kunnat förorsaka döden förmärktes, tycker dock Aftonbladet anledningar till strypning äga rum.

Motsägelsen mot den publika undersökningen är märkvärdig, och bestämd, och i sanning då man sammanlägger alla de omständigheter wi framdragit så är det till och med klart och bestämdt att Boman blifwit ombragt genom qwäfning eller strypning. Det är besynnerligt att den medicolegala besigtningen skall stå i en sådan strid med en sannolikhet, som gränсар så nära intill sanning, och icke mindre besynnerligt att blånaden fring halsen ej det minsta deri omnämnas, hälst då den liksom bestyrkes af de qwäfningstecken som ej skola föresinnas hos de drunknade,

Emedlertid har undersökning wid polisen med myc-
 ket nit och alwar, försiggått, och nästan dagligen blifwit
 fortsatt, men en hemlig slöja höljer hwad der förehafwes.
 Ingen har blifwit inmanad i häkte, ingen åtföljd af po-
 lisenbetjeningen, mer än blott wid ett enda tillfälle, s. d.
 Löjtnanten E. Gustawi, hwilket lærer stedt i anledning
 af någon olif beättelse med annat wittne, men Gustawi
 lærer nöjaktigt upplyst förhållandet alldenstund ingen på-
 följd afhörts, desutom tyckes hans ofunnighet om händelsen
 deraf röjas att han tidigt på morgonen innan Bomans
 öde war bekant, insann sig i Hålsinggården och efterfrå-
 gade honom för att innan des afresa affluta någon afair
 som wid uppgörelsen dem emellan astonen förut förglöms-
 des. Elakheten will deruti förmoda en sinrikt uttänkt si-
 nesse, i affigt att derigenom bölja alt medwetande af hwad
 som förefallit; men man kan icke stöbja sig på så tillsta-
 pade skäl; då skulle icke finnas någon säkerhet för en osan-
 färdig beyskllning. Emedllertid berättta confrontations
 wittnen att ett par personer grusligt swettats och röjt en
 inre själs ångest wid de alwarliga och ofta kinkiga spörjs-
 mål som blifwit framställda då deras swaromål icke warit
 nöjagtiga, man will deraf draga wådliga mistankar men
 de böra understöbjas af andra sannolika, om just ej bewis-
 sande omständigheter, så wida de skola gälla något, af-
 wen som mistankar betraktade; är personen wan wid
 att agera inför Domstol, känd för wåldsamma gerningar,
 har han warit nödsakad att förr deremot wårja sig, kan den
 enskiltes mistroende wiserligen till en del wara ursäktlig men
 för den rättssinnige böra sådana skäl dock ej hafwa något wårde;
 man kan i så granlaga saker ej wara nog försigtigi i sitt omböme,
 den inre tankan kan ingen hindra, hwar och en äger wål rätt
 att tänka hwad han will, men att yttra det, är en orätt-

wisa, så wida ej giltiga anledningur kunna framläggas. Det inträffar alt för ofta att man tydligen ser brottet hos den anlagade utan att kunna bewisa det; om någon mistänkt blir tillfrågad hwar han uppehållit sig den tiden mordet begicks, bör han sjelf wara mon om att bewisa det; så leswa så enskilt att de ej hafwa någon af sin omgifning så nära att den kan åberopas; om en person säger sig warit hemma hos sig den aftonen wäldet föröfwades men tjenstfolket i huset berättar att han ej hemkom förrm änn mot Tisdags morgon, så kastar han genom ofanningen skugga på sig och har wisserligen ej rätt att klandra det man mistänker honom; det wore till och med icke orätt att positiwit åläggga honom bewisa hwar han warit, just emedan han i en så kinkig sak förburit en ofanning. Handelsbetienten Smedberg blef underrättad att man mot honom fattat mistänkar, genast framkallade han sjelfmant flera wittnen som upplyste och intygade att han hela natten från klockan 9 om afton warit hemma hos sig, härmed war han frikänd både af lagen och opinionen.

Med samma iswer bör hwar och en som är mon om sitt goda rykte, uti så ömtåliga omständigheter, söka att förswara sig, sjelfwa uragtlåtheneten stadfäster mistänkan i fall den redan är för handen, och det blir dens sel som ej undanrödjer den om han kan, det skulle annars tyckas, att han ej kan det, ej törs wäga försöklet.

Wid andra domstolar ske sådane undersökningar för öppna dörrar, allmenheten blir derigenom istandsfatt att dömma öfwer de anledningur som wäl ej tagligen kunna

fälla den brottflige, men dock tydligen ådagalägga brottet, undgår den skyldige straffet, undgår han icke opinionen, har man haft wänner och bekanta åtminstone i medelklassen, der det goda ryktet har något värde, så förlorar man dem, man blir utstött ur samhället, föraktad afskydd hwart man går, i hwilken wrå man man wistaz; han följer sig förgäfwes, opinionen ropar med ihålig röst jemt i hans öra, der går mördaren, den följer honom som en plågoande, fäster sig wid honom som en blodigel, den han ej kan bortslita, han wägar ej blicka någon fritt i ögat ty han frugtar läsa de orden, gå bort mördare, är han oskyldig är hans öde ett af de hårbaste som kan möta honom. Sådane tillfällen kunna wäl gifwas men äro dock sällsynta, ty är man fri och oskyldig dömmes man sist af opinionen, emedan den undersöker ofta rätt noja, är han ärer brottflig så gnager honom samwetet jemt, och den mistänksammes blickar sära honom som stynge af Skorpioner. Samwetet följer den brottflige som ett outhörligt gnagande straff, och lämnar honom ingen ro hwarken natt eller dag, wida bättre hade varit att rent af på engång lida ett hårt straff, hwarigenom brottet till endel åtminstone varit försonat. Ufsten-bladets yttrande att icke mistänkar saknas på ett par personer, ehuru ej anledningarne varit tillräckligt starka för att kunna tilltala dem stadsfästes ganska mycket af fringspridda rykten, många wiska emellan fyra ögon deras öfwerlygelse bestämt, att de mistänkte personerne äro banemän, flera omständigheter gifwa deråt den största sannolikhet, ehuru de icke äro af den beskaffenhet att de inför domstolen som laglige skäl kunna gälla — ingen af dem har ricktigt redowisat hwar han mistades då brottet begicks. Wi hafwa hwarken känt eller ens sett någon af de mistänkte men

rykten påstå att handlingen rätt väl skall passa till wäldsamheten af deras karakter. Mången tror dock att detta mord engång blir updagat ty säkerligen har mer än en varit delaktig i wäldet, emedan det är aldeles otroligt att en ensam wågat anfälla en så stark och handfast Karl som Boman war. Man berättar att twenne för sin styrka och öfwermod kände Bröder, wid ett gladt tillfälle, för gäfwes försökte slå omkull honom.

Om deltagarne varit flere måste rofwet delas. Efter hwad som beräknas skall Boman haft hos sig något afwer 2000 Rdr Bco, det kommer ann på antalet af de sammansworne, huru stor lotten blir, kan hända att delningen ej blir så betydlig att det lönar wäldet, eller ersätter följderna ty nöden att dölsa penninge tillgången gör den mindre fruktbar, man känner att då det handlar om mitt och ditt, komma stundom de bästa personer i profess ofta om rigna summa nog, när twisten är slutad går hwar och en bort, och behåller i fred det han wunnit, här är förhollandet annorlunda, wäl delar man rofwet i all sköns enighet ty nöden fordrar det, men händer det att en af dem, genom froferie dobbel, spel eller annat rustande förstört sin lott, så hänger han sig wid den som actat och wärdat sitt, begär hjelp och understöb, följer honom lik den blodiges wålnad; tillbakawisas han eller bemötes med hårdhet, retas han lätt till hämnd, och kan i detta sinnets tillstånd lätt begå en ytterlighet som förråder dem båda, det är således troligt att gerningen ehuru kanske i en aflägsen framtid blir tillräckeligen appdagad.

Det är i wisa afseende föga tillfredsställande att se

mördaren upptäckt och straffad, men den allmänna säkerheten fordrar att man ej spar någon möda att framdraga honom, ty man afsträcker derigenom ifrån brottet, hwem fruktar ej att begå det, då man wet sig blifwa förföljd i fall man blifwer mistänkt och strängt straffad i fall han blifwer öfwerbewist? och hwad lönar brottet då man ej kan skörda deras?

Mycket undras deröfwer att Dag-bladet hwilket man i wisa afseende anser som ett polisblad, ej har upptaget hwad som förefallit wid polisförhören uti en sak af sådan wigt, som så nära rör allmänna säkerheten, då det ofta upptager mindre och ofta obetydligare brottsligheter. Har Redactionen förlorat förtroendet hos Policen? är den anbefald att ej widröra detta ämne? eller will den ej sjelf widröra det? icke kan han wilja dölja hwad som kan leda till upplysning om brottslingen, på det opinionen må träffa denne, om ej lagen kan fälla honom, någon partiffhet i ett sådant mål kan man omöjligen föreställa sig, hos en redaction som allmänt är känd för redbarhet och pålitlighet, har ingen upplysning kunnat winnas ej spår efter brottet kunnat röjas; hwarsför tillkännagifwes ej detta för allmänheten, på det att de mistänktes oskuld må updagas, och då fredas för en hemlig anklagelse, som är högst orättwis om de adagalagt att de hwarfen deltagit eller kunnat deltaga i handlingen, Skulle orsaken wara att policen har obemärkte spår efter någon som skulle begått brottet hwilka skulle uppdagas genom publiciteten, wäcka de brottsliges uppmärksamhet, och derigenom liksom sjelfmant gifwa dem wapen i händerna att utplåna dessa spår, är det ganska klokt och wisligen handlat. Man hoppas att en gång när undersökningen

flutas, skall Dagbladet meddela resultaterna. Då allmänheten underhåller så många tidningar der många oönskade nyheter wankas, bör den wäl äga rätt att århålla dem som äro angelägne och wigtige och så nära röra den allmänna säkerheten.

Sedan föreläende war nära färdigt att läggas under pressen inhemtas att Bomans lik blifwit åter nypgraswit för att undersökas huruwida Boman blifwit i lifstiden förgiftad. Förmodeligen har detta icke skebt utan anledning. Det är besynnerligt att Dagbladet, som i andra saker är så wäl underrättadt omhwad som förefaller wid Policen icke meddelar Allmänheten det ringaste här om. Troligen får man bestred då den medico legala undersökningen deröfwer blir verkställd hwilken då torde blifwa fullständigare annonserad än den förra.

Opinionen yttrar sig alt mera fritt om banemännenn. Twänne personer gingo nyligen tillsammans på gatan den ena stötte på den andra och hwistade; se der går en af dem, som gjort af med Ungermanlåndingen. Hwad han? så han är upplädd! genmålte den tilltalade, So, So, när man kan göra sådane kupper är det icke swårt att statta. Det wore önskeligt att detta mord måtte upptäckas för den allmänna säkerhetens skull, ty det kunde hända att när penningarne taga flut kan en annan blifwa föremål för samma roflustnad hwilket nog är att frukta af en wäldsam och wildsint Karacter, som deraf nyligen gifwit ett så rysligt somobetänksamt prof då han på det aldra grymmaste mishandlat just den som man förmodar warit hans medbrottsteling.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Main body of faint, illegible text, appearing as bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to be transcribed accurately.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Exemplaret kostar Fyra skilling Banco.
